

Villaa sen olla pitää!

Jo perinteeksi muodostuneessa Helsingin työväenopiston ja Tekstiilikulttuuriseuran järjestämässä luentosarjassa perehdyttiin syksyllä 2017 villaan, erityisesti Suomessa tuotettuun ja käytettyyn villaan. Luennot välitettiin netin kautta suorana kymmeneen kansalaisopistoon eri puolilla Suomea. Kutakin luentoa seurasi paikanpäällä ja etänä yhteensä keskimäärin 125 henkilöä.

Luentosarjan ensimmäisenä iltana **emerita lammastutkija Marja-Leena Puntila ja yliopistonlehtori Riikka Räisänen tutustuttivat kuulijat villan olemukseen**. Puntilan mukaan suomenlampaan (Finnsheep) villan erityisominaisuuksia ovat kiharuus, kiilto, pehmeys, keveys, joustavuus ja laaja värikirjo. Se on haluttu raaka-aine käsi- ja taideteollisuudessa ja sen hyvät ominaisuudet ovat herättäneet myös kansainvälistä huomiota. Meillä ei monista yrityksistä huolimatta kuitenkaan ole kyetty suomenlampaan villakuidun brändäykseen rekisteröidyksi tuotemerkiksi. Koko villaketju pitäisi saada toimivaksi lammastilalta lopputuotteiksi asti. Ongelmia aiheuttavat villan vähäinen määrä, tuottajille maksettava alhainen hinta ja villan epätasainen laatu. Tutkimusten mukaan lihan ja villan jalostaminen samanaikaisesti eivät ole ristiriidassa keskenään, joten jalostuksessa voitaisiin lihatuotoksen ja lihakkuuden ohella kiinnittää enemmän huomiota villaominaisuuksiin. Yhä useampi kuluttaja on tänä päivänä kiinnostunut ostamansa lihan alkuperästä, saman soisi koskevan myös villaa. Lisäarvoa syntyy, kun on jaettavissa tietoa siitä, miten eettisesti ja ekologisesti villa on tuotettu ja käsitelty.

Räisänen tarkasteli villan, luonnon oman superkuidun, ominaisuuksia ja käyttöä 1900-luvun alkupuolelta tähän päivään ja tulevaisuuteenkin. Käsityöntekijälle villa tarjoaa monia mahdollisuuksia työstämiseen eri tekniikoilla: villa huopuu, sitä on helppo värjätä, villasta saa kehrättyä lankaa ja siitä voi neuloa, virkata tai kutoa monenlaisia tuotteita niin itselle käytettäväksi kuin kodinsisustukseen. Suomen pohjoisilla leveysasteilla villalla on ollut tärkeä rooli kansakunnan vaatetuksessa ja lämpimänä pysymisessä.

Toisella luentokerralla **yrittäjä Eeva Piesala kertoi villan matkasta lampaasta valmiiksi tuotteeksi**. Matka on pitkä ja vaatii onnistuakseen monia ammattilaisia: hyvän eläinaineksen kasvattajan, kerijän, pakkaajan, kuljettajan, pesijän, värjäriin, karstaajan, kehrääjän, tuotesuunnittelijan, käsityöläisen, markkinoijan ja myyjän. Yhdessä ihmisessä ei näitä kaikkia ominaisuuksia voi olla, joten hyvään ja merkittävään lopputulokseen pääsemiseen tarvitaan oman alansa ammattilaisten yhteistyötä, muuten lopputulos on pienimuotoista puuhastelua. Tuote on onnistunut ja valmis vasta kun se on myyty asiakkaalle.

Kolmannen illan **teemaa Sarkahousuista catwalkille valottivat intendentti Suvi Kettula ja opiskelija Jonatan Ingberg**. Kettula kertoi, miten suomalaiset ovat kautta aikojen pukeneet villaa ylle sekä alle. Esiin tulivat mm. sarakankaiden tärkeys, matkavöiden komeus ja pyrylakkien tarpeellisuus. Villavaatteiden ja -asusteiden valmistamiseen liittyvät taidot, kuten kankaankudonta, huovutus, neulonta ja virkkaus ovat suojanneet pohjoista kansaamme kylmyydeltä, tuoneet leivänlisää ja vastanneet kauneudenkaipuuseemme.

Lontoolaisesta Central Saint Martinsista vasta valmistunut vaatesuunnittelun opiskelija Ingberg kertoi lopputyömallistonsa inspiraatiosta sekä suunnittelu- ja valmistusprosessista. Harjoittelut tunnettujen vaatemerkkien Balenciaga ja H&M suunnitteluosastoilla toivat kokemusta ja ymmärrystä vaateeteollisuuden toiminnasta, jolloin myös alan haitat, esim. tuotannon tuhlaileva materiaalin käyttö, tulivat esiin. Tästä syntyi kiinnostus tutkia lopputyössä kestävää tuotantoa ja kuluttamista. Osa malliston vaatteista on valmistettu suomenlampaan villasta Kultavillassa Espoossa kudotuista kankaista.

Luennoitsijoiden tiivistelmistä muokannut Tiina Mikkellä